

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
утвърдено със Заповед Р - 109285/30.05.2018 г.
на Ректора на МУ - Варна
в конкурса за професор по Гражданско и семейно право
(Медицинско право)
обявен в ДВ бр.36/27.04.2018 г.

СТАНОВИЩЕ

от **д-р ТАНЯ НИКОЛОВА ЙОСИФОВА**

доцент по Гражданско и семейно право в Юридическия факултет на
Университета за национално и световно стопанство

член на научното жури в конкурса за **длъжността „професор”, обявен
от Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна.**

с единствен кандидат в конкурса:

доц. д-р Мария Вълканова

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

За становище е представен монографичният труд
**„Професионалният риск и отговорността в медицината -
гражданскоправни аспекти ”**, изд. „Стено”, С., 2018, в общ обем
от 170 страници, както и 27 научни статии, публикувани в
специализирани научни списания и сборници.

Представеният в настоящия конкурс монографичен труд и научни
статии не повтарят представените за придобиване на образователната и

научна степен "доктор" и за заемане на академичната длъжност "доцент".

От 2012 г. насам д-р Мария Вълканова заема длъжността „доцент” в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна. Следователно са изпълнени изискванията на чл.29, ал.1, т.1 и 2 от ЗРАСРБ.

В обявения конкурс за професор към Факултет по обществено здравеопазване, Катедра по Социална медицина и организация на здравеопазването на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна участва само един кандидат - доктор по право Мария Атанасова Вълканова, доцент при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна.

1.Монографичният труд „Професионалният риск и отговорността в медицината - гражданскоправни аспекти ”.

Общи бележки

Следва да се посочи, че представените за рецензиране трудове се характеризират с използването на точна и подходяща юридическа терминология.

Още в самото начало авторката започва изследването с разглеждане и открояване на особеностите на риска в правото. В тази връзка се разглеждат основните теории и концепции за риска в гражданското право и по-конкретно теорията за обективния риск, която стои в основата на безвиновната гражданска отговорност. Представят се особеностите на съществуващи в чуждата литература три концепции за риска: обективна, субективна и дуалистична. Съществена част от изследването тук е посветена на анализа на понятието „риск“ в медицината. Доц. Вълканова стъпва на солидната основа на общата теория на правото, на теорията на гражданското и облигационното право, за да обоснове научните формулировки, които представя. Цитиранията са добросъвестно, коректно и прецизно изложени.

Анализът на съдебната практика е умело вплетен в изложението, което го дообогатява.

Методите на правно изследване, които използва авторката са правно-догматичен и сравнително правен. Направен е сравнително правно изследване на правната уредба на нежеланите събития в сферата на медицината, касаещо значителен брой страни като Франция, Италия, Белгия, Люксембург, Ирландия, Англия, Швеция, Дания, Норвегия и др. Монографията е в **обем от 156 страници, невключващ библиография, приложения, рецензии**. Цитираните заглавия са **общо 197 на брой**.

Задачите на научното изследване, които си е поставила авторката, са изучаването на гражданскоправните аспекти на риска в медицината в контекста на три основни проблема: а) рискът в правото и медицината; б) рискът и отговорността в медицината - някои гражданскоправни аспекти; в) рискът от възникване на нежелани събития в медицината.

Конкретните **научни приноси** са следните.

Темата на представения монографичен труд е особено актуална. Трудът е първото комплексно изследване в българското право, посветено на взаимовръзката между професионалния риск и отговорността в медицината. Авторката е разгледала широка палитра от уредени в българското право хипотези на гражданскоправните аспекти на професионалния риск в медицината.

За първи път е разгледан юридическия риск в медицината през призмата на понятия като "медицински риск", "терапевтичен риск", „професионален риск“, разумен лекарски риск“ и оперативен риск.

Отделено е специално внимание на института на информираното съгласие като способ за разпределяне на риска в медицината. Ценен теоретичен и практически принос представлява подробното изследване на понятието и особеностите на „терапевтичен риск“ във връзка с информираното съгласие в медицината.

С подчертан приносен характер е изследването и анализа на собеностите, които касаят информацията относно рисковете, съпътстващи интервенцията предвид изпълнението на задължението за информиране и преразпределяне на риска от лекаря върху пациента при информираното съгласие.

С приносен характер е изследването, посветено на правната същност на задължението на лекаря и лечебното заведение в контекста на риска, свързан с реализиране на гражданска юридическа отговорност.

За пръв път се разглежда обстойно задължението за грижа и задължението за сигурност по българското законодателство в медицината. Обобщена е практиката на съда по разглеждания въпрос. Практическа полза и интерес представлява анализираната богата чуждестранна съдебна практика в тази насока относно задължението за сигурност при реализиране на рискове, свързани с възникване на вътреболнични инфекции, кръвопреливане, със здравни продукти, използвани в процеса на оказване на медицинска помощ, с причиняване на вреди от лошо качество на вещи, използвани в процеса на оказване на медицинска помощ.

Изходна точка в анализа на монографията е рискът в медицината в контекста на гражданската деликтна отговорност. На базата на този анализ са изследвани комплексно както субективната основа на риска и отговорността за непозволено увреждане от страна на лекаря и лечебното заведение, така и обективната основа на риска в медицината като израз на безвиновната отговорност за непозволено увреждане.

За пръв път през призмата на отговорността за непозволено увреждане е анализиран и рискът от възникване на нежелани събития в медицината. Изследвано е понятието „нежелано събитие“ и неговото съотношение спрямо други юридически понятия, неговото съотношение спрямо гражданския деликт и др. Книгата е обогатена със сравнителноправен преглед на правната уредба на безопасността на пациента в контекста на нежеланите събития в редица страни, което

надхвърля чисто теоретичния, но придава и практически характер на изследването.

2. Други трудове, представени за становище

За становище са представени още 27 научни статии на кандидата. Могат да бъдат открити следните **основни научни приноси**.

Обогатяване и допълване на научната литература в областта на института на информираното съгласие в медицината в публикации 13, 15, 18, 19, 21, 22, съгласно приложения списък на научните публикации. Научна новост в областта на информираното съгласие на пациента представлява и направеният сравнително-правен анализ на опита на другите страни при нормативното регулиране по-конкретно на участието на медицинската сестра в процеса на информирано съгласие на пациентите.

В статията Вълканова, М. *Новият регламент (ес) 2016/679 на европейския парламент и на съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и някои нови правни понятия, определящи лични данни на пациента*, сп. *Варненски медицински форум*, бр. 2, 2017 МУ-Варна, с.151-155, ISSN 2367-5519. за пръв път в правната литература се разглеждат личните данни на пациента през призмата на новата европейска регулация в тази насока. Представена е международноправната уредба на правото на зачитане на личния живот с оглед защитата на личните данни на пациента.

Анализирани и изяснени са значими законодателни промени и понятия в областта на европейското законодателство във връзка със защитата на личните данни на пациента.

Принос представлява анализа на развитието на европейското законодателство относно понятията „медицински данни“, генетични данни и биометрични данни.

В статията Вълканова, М. *Върху някои специални положения на гражданския процес, касаещи лечебните заведения в качеството им на длъжници, Варненски медицински форум, т. 7 2018, брой 1, с.59-62, ISSN 2367-5519.* За пръв път се разглеждат лечебните заведения в качеството им на длъжници през призмата на механизмите на гражданския процес, според който обезпечаването, осъществяването и удовлетворяването на признатите със съдебно решение граждански субективни права става чрез правилата на обезпечителното и изпълнително производство. Статията дава отговор на някои основни моменти, свързани с прилагането на правилата на ГПК, като се акцентира на спецификите и новите моменти, касаещи лечебните заведения. За тази цел е изследвана наличната съдебна практика по въпроса.

В статията Вълканова, М. *Задължително лечение на лицата по Закона за здравето и принудителни медицински мерки по Наказателния кодекс – основни положения и разграничение, Варненски медицински форум, т. 7, 2018, брой 1, с.114-118, ISSN 2367-5519.* За пръв път в правната литература се прави разграничение между институтът на принудителните медицински мерки и задължителното лечение в действащото законодателство като предвидени законодателни механизми, чрез които се въздейства върху лица, страдащи от определени психични заболявания. Приносен характер има посочването на различията и особеностите на двата института. Това има важно практическо и теоретично значение.

В статиите **М. Вълканова, Т. Димитрова,** *По въпроса за задължителните имунизации в Република България и правото на информирано съгласие, сп. Практическа педиатрия, бр.4, май 2018, с.28-29, ISSN1311-0756* и **Вълканова, М. Т. Димитрова,** *По въпроса за задължителните имунизации в Република България и правото на информирано съгласие, сп. Практическа педиатрия, бр.5, юни 2018,*

информирано съгласие, сп. *Практическа педиатрия*, бр.5, юни 2018, година XX, с. 30-31, ISSN1311-0756 се дава отговор на теоретични и практически въпроси, свързани с имунизирването. За тази цел е изследвана и анализирана съдебната практика по въпросите.

3. Преподавателска дейност

Доц. Мария Вълканова е ценен за българската доктрина учен и квалифициран преподавател по медицинско право, спомогнал за формирането на правното мислене на редица български медици, медицински специалисти и юристи в областта на медицинското право. Тя притежава високи морални качества, колегиалност, учтивост.

От представените документи е видно, че са изпълнени условията на чл.29, ал.4 ЗРАСРБ, като на доц. Мария Вълканова е **осигурена преподавателска натовареност** съгласно Правилника за устройството и дейността на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна. Възложено ѝ е изнасянето на **лекционни курсове** по задължителните дисциплини Медицинско право, Основи на правото (Трудово и административно право), Основи на правното регулиране във фармацевтичния сектор, Трудово и административно право, Социално и здравно законодателство пред студентите по Здравен мениджмънт” (ОКС „бакалавър” и „магистър”) „Здравни грижи” (ОКС „бакалавър” и „магистър; „Фармацевтичен мениджмънт” (ОКС „магистър”) Рехабилитатор, медицински лаборант, зъботехник, рентгенов лаборант, помощник-фармацевт, медицински козметик - професионален бакалавър Медицинска сестра, Акушерка.

4. Критични бележки и препоръки

4.1. Добре би било още в самото начало на монографичния труд „Професионалният риск и отговорността в медицината - гражданскоправни аспекти” да се направи съпоставка между риска и

случайното събитие, респ. непреодолимата сила в гражданското право, както и на виждането за субективния характер на риска.

4.2.В първата част на работата изследването би могло да се обогати с включването на повече автори-представители на различни правни семейства.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение изразявам категоричната си убеденост, че трудовете на доц. д-р Мария Вълканова, представени в конкурса за професор, са разработени на високо теоретично ниво и безусловно отговарят на изискванията на чл. 29, ал. 1, т. 1, 2, букви „а” и „б”, т. 3 и ал. 4 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). По тази причина ще подкрепя с положително гласуване кандидатурата на доц. д-р Мария Вълканова, за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 3.6. Право Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна.

София, 3.08.2018 г.

д-р Таня Йосифова

доцент по Гражданско и
семеино право в ЮФ на УНСС